

Οι Κορυφαίοι Κλάδοι στην Ελλάδα

2023
14^η Έκδοση

Επιχειρηματικός Τομέας: Πρόσφατες Εξελίξεις και οι Επιδόσεις Επιλεγμένων Κλάδων

Σταματίνα Παντελαίου
Director
Economic Research & Sectorial Studies
ICAP CRIF A.E.

Ελένη Δεμερτζή
Senior Manager
Economic Research & Sectorial Studies
ICAP CRIF A.E.

Η ελληνική οικονομία κινήθηκε σε **αναπτυξιακή τροχιά** την τελευταία διετία (2021-2022), μετά την ύφεση που υπέστη το 2020. Ειδικότερα, το **2022** το ΑΕΠ (σε όρους όγκου) σημείωσε αύξηση **5,9%**, έναντι αύξησης 8,4% το 2021¹.

Το έτος 2022 σηματοδοτήθηκε από την “εκτίναξη” του κόστους της ενέργειας σε διεθνές επίπεδο, τις έντονες πληθωριστικές πιέσεις και την έναρξη της πολεμικής σύρραξης μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας. Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 9,6% το 2022 σε σχέση με το 2021, έναντι αύξησης 1,2% την περίοδο 2021/2020.

Ωστόσο, παρά τις δύσκολες αυτές συνθήκες η ελληνική οικονομία σημείωσε ισχυρή ανάπτυξη και το 2022, η οποία αποδίδεται στην αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, στη σημαντική επενδυτική δραστηριότητα και στην ώθηση που δόθηκε από την ανάκαμψη του τουρισμού ιδίως κατά τη θερινή περίοδο.

Αναφορικά με την πορεία της ελληνικής οικονομίας το τρέχον έτος 2023, αναμένεται περαιτέρω άνοδος του ΑΕΠ αλλά με επιβραδυνόμενο ρυθμό. Το α' τρίμηνο του 2023 το ΑΕΠ (σε όρους όγκου) παρουσίασε αύξηση κατά 2,1% σε σύγκριση με το α' τρίμηνο του 2022². Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε έκθεσή της (Μάιος 2023) αναβαθμίζει τις προβλέψεις

Βασικά Οικονομικά Μεγέθη ανά Τομέα 2021-2020 (€ εκατ.)

Κλάδος	Ενεργητικό			Κύκλος εργασιών			Κέρδη προ φόρου		
	2021	2020	%	2021	2020	%	2021	2020	%
Μη χρηματοπιστωτικός τομέας									
Γεωργία-αλιεία	2.452	1.940	26,4	1.887	1.673	12,8	73	22	233,9
Ορυχεία-λατομεία	2.105	1.930	9,1	476	445	7,0	-62	-149	58,3
Μεταποίηση	62.246	55.628	11,9	58.426	44.441	31,5	3.712	1.648	125,3
Ενέργεια-ύδρευση	38.229	31.021	23,2	15.613	10.202	53,0	1.130	540	109,4
Κατασκευές	11.041	10.424	5,9	5.418	4.594	17,9	95	64	48,3
Εμπόριο	47.676	44.350	7,5	71.190	59.651	19,3	2.966	1.712	73,2
Ξεν/χεία-εστ/ρια	15.350	14.347	7,0	3.283	1.595	105,8	414	-671	161,7
Μετ/ρέσ-επικ/νίες	40.796	41.121	-0,8	12.097	10.270	17,8	1.284	279	360,4
Λοιπές υπηρεσίες	34.846	30.052	16,0	14.582	12.116	20,4	2.155	728	196,0
Σύνολο	254.741	230.813	10,4	182.972	144.989	26,2	11.767	4.173	182,0
Χρηματοπιστωτικός τομέας									
Τράπεζες	153.990	139.314	10,5	3.064	2.769	10,7	1.278	25	4925,4
Ασφάλειες	21.110	19.771	6,8	3.651	3.401	7,4	472	435	8,5
Λοιπές χρημ/τικές	19.862	18.238	8,9	1.484	1.020	45,4	797	188	323,6
Σύνολο	194.962	177.323	9,9	8.199	7.190	14,0	2.547	648	293,1
Γενικό Σύνολο	449.703	408.136	10,2	191.171	152.179	25,6	14.314	4.821	196,9

¹ Δελτίο Τύπου ΕΛ.ΣΤΑΤ., 18/10/2022 και 7/3/2023.

² Δελτίο Τύπου ΕΛ.ΣΤΑΤ., 7/6/2023.

Επιχειρηματικός Τομέας: Πρόσφατες Εξελίξεις και οι Επιδόσεις Επιλεγμένων Κλάδων

για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας σε 2,4% το 2023 και 1,9% το 2024. Οι πληθωριστικές πιέσεις σταδιακά υποχωρούν³ και αναμένεται να μετριαστούν περαιτέρω, λόγω της αποκλιμάκωσης των τιμών της ενέργειας.

Υπό αυτές τις συνθήκες, ενδιαφέρον έχει να καταγραφούν οι εξελίξεις και τάσεις που χαρακτήρισαν διάφορους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας τα τελευταία έτη, όπως αυτές προκύπτουν από τα οικονομικά δεδομένα και αποτελέσματα των ελληνικών εταιρειών. Στο πλαίσιο αυτό, αξιοποιώντας το υλικό που περιέχεται στις ΚΛΑΔΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ της ICAP CRIF, στην παρούσα έκδοση δίδεται συνοπτικά η εικόνα που παρουσιάζουν **επιλεγμένοι κλάδοι**, βάσει των αντίστοιχων μελετών.

Όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενη έκδοση, η πορεία του ελληνικού εταιρικού τομέα ήταν έντονα πτωτική το 2020 εξαιτίας της εμφάνισης της πανδημίας Covid – 19, η οποία οδήγησε τη χώρα σε βαθιά ύφεση. Ωστόσο, η εικόνα αυτή αντιστράφηκε το 2021 και με την σταδιακή ομαλοποίηση της αγοράς οι ελληνικές επιχειρήσεις επανήλθαν δυναμικά.

Προκειμένου να δοθεί η γενικότερη εικόνα των μεταβολών που χαρακτήρισαν τους ευρύτερους κλάδους της οικονομίας (βάσει κατάταξης NACE), αρχικά παρατίθενται ορισμένα συγκεντρωτικά στοιχεία, τα οποία προκύπτουν από την ανάλυση των στοιχείων που περιλαμβάνονται στους δημοσιευμένους ισολογισμούς (χρήσης 2021) των ελληνικών εταιρειών ΑΕ και ΕΠΕ, που παρουσιάστηκαν στην τελευταία έκδοση της ICAP CRIF «**Η Ελλάδα σε Αριθμούς-2023**».

Από τα σχετικά δεδομένα προκύπτει ότι, το 2021 ο ελληνικός εταιρικός τομέας εμφάνισε σημαντική **αύξηση στον κύκλο εργασιών** και εντυπωσιακή **διεύρυνση της κερδοφορίας** του.

Συγκεκριμένα, εξετάζοντας αρχικά τις εταιρείες του **Μη Χρηματοπιστωτικού Τομέα** (δείγμα 20.931 επιχειρήσεων) προκύπτει ότι ο συνολικός **κύκλος εργασιών** τους **αυξήθηκε σημαντικά** κατά 26,2% το 2021 σε σχέση με το 2020 και διαμορφώθηκε σε **€183,0 δισ.**, (έναντι €145,0 δισ. το 2020). Επισημαίνεται ότι, οι πωλήσεις αυξήθηκαν και στους εννέα ευρύτερους κλάδους του εταιρικού τομέα (εξαιρουμένου του χρηματοπιστωτικού). Την μεγαλύτερη (ποσοστιαία) αύξηση στον κύκλο εργασιών κατέγραψε ο κλάδος των Ξενοδοχείων – Εστιατορίων (105,8%) και ακολούθησε ο κλάδος της Ενέργειας – Ύδρευσης (53,0%). Έπονται οι κλάδοι της Μεταποίησης (31,5%) και των Λοιπών Υπηρεσιών (20,4%). Τη μικρότερη άνοδο κατέγραψε ο κλάδος των Ορυχείων – Λατομείων (7,0%).

Εταιρικός Τομέας: Βασικοί Χρηματοοικονομικοί Δείκτες 2021-2020
(Εξαιρουμένων των Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών)

Κλάδος	ΠΜΚ%		ΠΚΚ%		ΔΕ		ΓΡ	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Γεωργία-αλιεία	14,45	13,77	3,87	1,31	0,77	0,79	1,39	1,27
Ορυχεία-λατομεία	16,63	12,70	-13,05	-33,50	0,18	0,70	1,46	0,50
Μεταποίηση	17,90	18,10	6,35	3,71	0,60	0,57	1,39	1,42
Ενέργεια-ύδρευση	15,84	19,67	7,23	5,29	0,61	0,63	1,26	1,15
Κατασκευές	21,37	19,78	1,76	1,40	0,64	0,64	1,37	1,38
Εμπόριο	19,33	19,70	4,17	2,87	0,67	0,67	1,36	1,34
Ξεν/χεία-εστ/ρια	43,36	21,76	12,61	-42,07	0,58	0,59	0,97	0,94
Μετ/ρές-επικ/νίες	40,89	40,52	10,61	2,71	0,69	0,71	0,43	0,43
Λοιπές υπηρεσίες	38,09	35,70	14,78	6,01	0,55	0,58	1,22	1,15
Σύνολο	21,93	21,95	6,43	2,88	0,62	0,63	1,14	1,10

ΠΜΚ Περιθώριο μικτού κέρδους ΠΚΚ Περιθώριο καθαρού κέρδους ΔΕ Δανειακή επιβάρυνση ΓΡ Γενική ρευστότητα

³ Ο πληθωρισμός το πρώτο 5μηνο του 2023 παρουσιάζει αύξηση 4,7% σε σύγκριση με το αντίστοιχο 5μηνο του 2022.

Επιχειρηματικός Τομέας: Πρόσφατες Εξελίξεις και οι Επιδόσεις Επιλεγμένων Κλάδων

Όσον αφορά στα **συνολικά αποτελέσματα** του εταιρικού τομέα (ανεξαρτήτως κλάδου δραστηριότητας), το 2021 σε σχέση με το 2020, διαπιστώνονται τα εξής:

- Παράλληλα με την αύξηση των συνολικών πωλήσεων (26,2%) ενισχύθηκαν και τα **μεικτά κέρδη** με τον ίδιο σχεδόν ρυθμό (26,1%).
- Οι δαπάνες διοίκησης και διάθεσης αυξήθηκαν σε αρκετά μικρότερο ποσοστό (10,9%), οι δε χρηματοοικονομικές δαπάνες διευρύνθηκαν μόλις κατά 1,8%.
- Οι παραπάνω μεταβολές συνέβαλαν στην εντυπωσιακή αύξηση των **λειτουργικών αποτελεσμάτων**, τα οποία υπερδιπλασιάστηκαν (126,8%) το 2021/2020.
- Σημαντική είναι και η αύξηση του μη λειτουργικού αποτελέσματος, κατά 69,4%.
- Οι προαναφερόμενες εξελίξεις οδήγησαν στην κατακόρυφη αύξηση των καθαρών κερδών, τα οποία διαμορφώθηκαν σε €11,8 δισ. το 2021 από €4,2 δισ. το προηγούμενο έτος.

Επισημαίνεται ότι η **πλειοψηφία** των 20.931 εταιρειών (76,1%) ήταν **κερδοφόρες** το 2021, τα δε κέρδη τους υπερίσχυσαν και καθόρισαν και το συνολικό αποτέλεσμα. Τη μεγαλύτερη συμμετοχή στα κέρδη είχαν οι κλάδοι της Μεταποίησης και του Εμπορίου.

Αναφορικά με τους επί μέρους κλάδους (του μη χρηματοπιστωτικού εταιρικού τομέα), ένας μόνο ήταν ζημιογόνος το 2021, ενώ οι υπόλοιποι ήταν κερδοφόροι. Συγκεκριμένα, ο κλάδος των Ορυχείων – Λατομείων κατέγραψε ζημίες το 2021, σημαντικά όμως μειωμένες σε σχέση με το 2020. Οι υπόλοιποι κλάδοι εμφάνισαν εντυπωσιακή αύξηση στην κερδοφορία τους, στην πλειοψηφία δε αυτών τα καθαρά (προ φόρου) κέρδη υπερδιπλασιάστηκαν. Σε απόλυτα μεγέθη, τα υψηλότερα κέρδη κατέγραψε ο κλάδος της Μεταποίησης (€3,71 δισ.) και ακολούθησαν οι κλάδοι του Εμπορίου (€2,97 δισ.) και των Λοιπών Υπηρεσιών (€2,16 δισ.).

Ειδικότερα, ο τομέας της **μεταποίησης** εμφάνισε σημαντική αύξηση στον κύκλο εργασιών κατά 31,5% το 2021/2020. Τα μεικτά κέρδη διευρύνθηκαν κατά 30,1% την ίδια περίοδο. Οι μεταβολές αυτές οδήγησαν στην σημαντική αύξηση του συνολικού λειτουργικού αποτελέσματος (136,2%) καθώς και των καθαρών προ φόρου κερδών τα οποία υπερδιπλασιάστηκαν το 2021/2020 (125,3%).

Περαιτέρω, σχετικά με τις κλαδικές τους επιδόσεις στα πλαίσια της προαναφερθείσας έκδοσης, οι μεταποιητικές εταιρείες κατανεμήθηκαν σε 22 κλάδους, βάσει της διψήφιας κατάταξης NACE (2). Οι χρηματοοικονομικοί δείκτες των επί μέρους μεταποιητικών κλάδων περιλαμβάνονται στους πίνακες 1Α' & 1Β' που παρατίθενται στο τέλος της ανάλυσης.

Όσον αφορά στον **χρηματοπιστωτικό τομέα**, επισημαίνεται η σημαντική αύξηση του τελικού καθαρού αποτελέσματος, το οποίο ανήλθε σε €2,5 δισ. το 2021, από €648 εκατ. το 2020.

Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση του συνολικού αποτελέσματος του τραπεζικού κλάδου. Αξιόλογη ήταν και η διεύρυνση των κερδών του κλάδου των λοιπών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Συγκεκριμένα, το 2021 τα συνολικά έσοδα των 13 **τραπεζών** που περιλαμβάνονται στην ανάλυση αυξήθηκαν κατά 10,7%. Ωστόσο, ιδιαίτερα σημαντική ήταν η μείωση των λοιπών λειτουργικών εσόδων του κλάδου κατά 39,8% την ίδια περίοδο. Επίσης, τα λειτουργικά έξοδα περιορίστηκαν κατά 10,5% το 2021/2020. Οι παραπάνω μεταβολές οδήγησαν στη μείωση του συνολικού λειτουργικού αποτελέσματος κατά 16,8%. Από την άλλη πλευρά όμως, η καταγραφή "προβλέψεων" σημαντικά χαμηλότερων το 2021 συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, συνέβαλε στην εντυπωσιακή αύξηση της κερδοφορίας από €25,4 εκατ. το 2020 σε €1,28 δισ. το 2021.

Αύξηση των οικονομικών του μεγεθών και αποτελεσμάτων παρουσίασε και ο κλάδος των **ασφαλειών** κατά το 2021. Συγκεκριμένα, τα συνολικά έσοδα αυξήθηκαν κατά 7,4% τα δε μεικτά κέρδη βελτιώθηκαν κατά 6,2% την ίδια περίοδο.

Επιχειρηματικός Τομέας: Πρόσφατες Εξελίξεις και οι Επιδόσεις Επιλεγμένων Κλάδων

Με ελαφρώς υψηλότερο ρυθμό αυξήθηκαν τόσο τα λειτουργικά αποτελέσματα (8,6%) όσο και τα καθαρά κέρδη του κλάδου (8,5%).

Τέλος, σημαντική βελτίωση εμφάνισε ο σύνθετος κλάδος των **λοιπών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών** το 2021, ο οποίος περιλαμβάνει επιχειρήσεις προερχόμενες από κλάδους συμμετοχών, χρηματοδοτικής μίσθωσης, χρηματιστηριακών συναλλαγών, factoring, κ.ά.

Επιδόσεις Επιλεγμένων Κλάδων/Υποκλάδων της Έκδοσης

Εκτός όμως από τα προαναφερόμενα στοιχεία, που αφορούν **συνολικά** τον εταιρικό τομέα (ευρύτεροι κλάδοι κατά NACE), στη συνέχεια αξιολογούνται και συγκρίνονται οι δείκτες που αφορούν επιλεγμένους κλάδους και υποκλάδους οικονομικής δραστηριότητας (τα δεδομένα των οποίων αναλύονται στις Κλαδικές Μελέτες της ICAP CRIF). Οι συγκρίσεις - κατατάξεις που παρουσιάζονται στη συνέχεια, αφορούν αποκλειστικά τους **επιλεγμένους κλάδους** που παρουσιάζονται στην παρούσα έκδοση⁴. Από την επεξεργασία των βασικών χρηματοοικονομικών δεικτών (έτους 2021 - Πίνακας 2) των επί μέρους κλάδων, προκύπτουν οι πέντε κορυφαίοι κλάδοι όσον αφορά στους δείκτες **Κερδοφορίας, Αποδοτικότητας και Χρηματοοικονομικής Διάρθρωσης**.

Συγκρίνοντας τους **μέσους δείκτες** κερδοφορίας και αποδοτικότητας των **επιλεγμένων κλάδων** του 2021 σε σχέση με τους αντίστοιχους δείκτες του 2020 (των ιδίων κλάδων) διαπιστώνεται σημαντική βελτίωση του δείκτη καθαρής

ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑ

ΚΛΑΔΟΙ	Περιθώριο Μικτού Κέρδους (%)	ΚΛΑΔΟΙ	Περιθώριο Καθαρού Κέρδους (%)	ΚΛΑΔΟΙ	Περιθώριο Κέρδους EBITDA (%)
Real Estate	67,9	Real Estate	71,9	Real Estate	93,4
Ενοικιάσεις Επαγγελματικών Σκαφών Αναψυχής	50,5	Ηλεκτρολογικό Υλικό Εγκαταστάσεων	22,0	Υπηρεσίες Κινητής Τηλεφωνίας	41,1
Τυποποιημένα Μπισκότα	42,9	Ιατροτεχνολογικά Προϊόντα	14,3	Ιδιωτικές Υπηρεσίες Υγείας	18,8
Έπιπλα Οικιακής Χρήσης	42,2	Γενόσημα Παραγωγικές	13,2	Ιατροτεχνολογικά Προϊόντα	18,1
Τυποποιημένα Αλμυρά Σνακ	41,5	Σύμβουλοι Επιχειρήσεων	13,1	Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Ιδιωτική Εκπαίδευση	17,8

ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΚΛΑΔΟΙ	Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων (%)	ΚΛΑΔΟΙ	Αποδοτικότητα Απασχ. Κεφαλαίων (%)
Ηλεκτρολογικό Υλικό Εγκαταστάσεων	63,4	Ηλεκτρολογικό Υλικό Εγκαταστάσεων	28,6
Καφές - Αλυσίδες Café (Επιχειρήσεις επεξεργασίας καφέ)	51,7	Ρολόγια Χειρός	15,4
Ελεγκτικές Εταιρείες	49,9	Καφές - Αλυσίδες Café (Επιχειρήσεις επεξεργασίας καφέ)	14,9
Σύμβουλοι Επιχειρήσεων	41,8	Σύμβουλοι Επιχειρήσεων	14,9
Υπηρεσίες Ανθρώπινου Δυναμικού	40,7	Ελεγκτικές Εταιρείες	14,4

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

ΚΛΑΔΟΙ	Σχέση Ξένων προς Ίδια Κεφάλαια (: 1)
Real Estate	0,5
Ζυμαρικά	0,7
Πλαστικοί Σωλήνες	0,9
Τυποποιημένα Μπισκότα	1,0
Ιατροτεχνολογικά Προϊόντα	1,0

⁴ Σε ορισμένους από αυτούς παρατίθενται δείκτες για δύο ομάδες επιχειρήσεων, είτε παραγωγικών-εισαγωγικών, είτε για διακριτές ομάδες εταιρειών εντός του κλάδου.

Επιχειρηματικός Τομέας: Πρόσφατες Εξελίξεις και οι Επιδόσεις Επιλεγμένων Κλάδων

κερδοφορίας. Ειδικότερα, το περιθώριο καθαρού κέρδους αυξήθηκε κατά 2,4 ποσοστιαίες μονάδες τη διετία 2021-2020, ενώ τα περιθώρια μικτού κέρδους και κερδών EBITDA δεν παρουσίασαν αξιόλογη μεταβολή. Επιπλέον, ιδιαίτερα σημαντική ήταν η αύξηση της αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων κατά 4,2 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ βελτίωση εμφάνισε και ο μέσος δείκτης της αποδοτικότητας απασχολούμενων κεφαλαίων (κατά 1,2 ποσ. μον.). Η χρηματοοικονομική διάρθρωση των επιχειρήσεων, εκφραζόμενη με τη σχέση Ξένων προς Ίδια κεφάλαια, παρέμεινε στάσιμη τη διετία 2021-2020.

Εν κατακλείδι, η ανάπτυξη της εγχώριας οικονομίας το 2021 αποτυπώνεται και στα οικονομικά αποτελέσματα του ελληνικού εταιρικού τομέα, ο οποίος επανήλθε δυναμικά πετυχαίνοντας αξιόλογες επιδόσεις. Αρκετοί κλάδοι κατάφεραν να καλύψουν, σε σημαντικό βαθμό, τις απώλειες που κατέγραψαν το 2020.

Η ανοδική πορεία της ελληνικής οικονομίας, έστω και με χαμηλότερο ρυθμό, συνεχίσθηκε και το 2022, παρά τις επικρατούσες δύσκολες συνθήκες σε παγκόσμιο επίπεδο (ενεργειακή κρίση, αύξηση πληθωρισμού, πόλεμος Ρωσίας - Ουκρανίας κλπ.). Σε τι βαθμό επηρεάστηκαν διάφοροι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας της χώρας θα διαπιστωθεί από την αντίστοιχη ανάλυση των ισολογισμών των εταιρειών για το οικονομικό έτος 2022.

Αναφορικά με το τρέχον έτος (2023), οι εκτιμήσεις ελληνικών και διεθνών οργανισμών για την πορεία της ελληνικής οικονομίας είναι θετικές, ωστόσο αναμένεται χαμηλότερος ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης.

Διάγραμμα 1
Εξέλιξη Μέσου Όρου Δεικτών Κερδοφορίας/Αποδοτικότητας (2021-2020)

